

1788
med.
1788.

Kern 3483 (1-14)

540

11

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
CONTINENS
QVADAM QVAESTIONES
CIRCA
PHTHISIN PVLMONA-
LEM VLGEROSAM, AD-
CINCTA QVADAM HVJVS
MORBI HISTORIA.

QVAM
AVCTORITATE ET CONSENSV
GRATIOSI ORDINIS MEDICORVM
PRO
GRADV DOCTORIS MEDICINAE
SOLEMNITER CONSEQVENDO
DIE XXXI. MAJI MDCCLXXXVIII.
PVBLICE DEFENDET
AVCTOR,
PETER FRIEDERICH ROSERVS
STETTINO - POMMERANVS.

HALAE,
TYPIS FRANCKIANIS.

INSTITUTIONE IN ACADEMIA
CONTINENS

GRADUUM DISTINCTIONE

PHYSICIS PNEUMONIA

IN VICE REGIA

GRADUATIONE

PHYSICIS

ANTHROPOLOGIA ET COSMOLOGIA

GRATIOSI ORDINIS MEDICORUM

PHYSICIS

GRADUUM DISTINCTIONE

PHYSICIS

PHYSICIS

PHYSICIS

PHYSICIS

PHYSICIS

PHYSICIS

PHYSICIS

PHYSICIS

MANIBVS PATERNIS
SACRVM.

A 2

MANUSCRIPTS

1800

§. I.

Erat olim non quidem contemnendus morborum numerus, de quibus sanandis antiqui medici, tam ob mancam status morbosí cognitionem, quam ob medicaminum vel defectum vel inexpertam efficaciam paene desperabant. Quorum olim insanabilium morborum alteram partem medicina tot tantisque novis inventis ditata, compescit, alteram vero nostro demum die omnes illius conatus illudere videt. De quibusdam et nostro aevo non profligandis morbis adhuc sub iudice lis est: utrum insanabilis eorum vis limitatae potius arti, an morbi naturae tribuenda sit? Non du-

Morbus hic calamitosus diversis ex fontibus originem ducit. Phthisis pulmonalis pituitosa in eum haud raro transit, tumque commutatio isthæ in acredine pituitae quaerenda est, quae arrosiones, inflammationes et ulcera creat. Nodi et topi jamjam in pulmonibus existentes rarius laudabilem discussionem admittunt, sed plerumque pessimam in suppurationem abeunt, eoque modo statum ulcerosum hujus organi producent. Inflammatorii hujus visceris morbi, peripneumonici et pleuritici, interdum per suppurationem solvuntur et phthisin pulmonalem ulcerosam relinquunt. Acrimoniae et materiae purulentæ ad pulmones propulsæ ibique depositæ hunc morbum generare possunt. Haemoptysis frequens quoque interdum causa phthiseos pulmonalis ulcerosæ deprehenditur. Pendet porro a Violentiis externis, ad pectus adplicatis, præcipue si costarum fracturæ pulmonum substantiam læserint et assuæ ei inhaerentes suppurationem excitarint.

§. 3.

Quaenam vero est ratio, ex qua phthisis ulcerosa sæpissime mala et rarissime bona solutione conjuncta sit? Num illa forsan in fabrica pulmonum

num

num, aut in functione eorum, aut in conditione ulceris, aut denique in materia quadam nobis ignota quaerenda est?

§. 4.

Quod ad *fabricam* pulmonum attinet, explorando aliquas detegimus rationes, quae vi hujus morbi insanabili et praeprimis materiae purulentae propagationi faveant. Organi substantia mollis, spongiosa, cellularis est, glandulis, vasis et nonnullis nervis pertexta; glandulae aut conglomeratae aut conglobatae; vasa vel fanguifera, vel aërifera vel lymphatica vocantur.

§. 5.

Exulcerationibus ex supra enarratis fontibus hoc in viscere ortis, mox parum resistentiae, ob minorem cohaesionis gradum, partibus mollibus et spongiosis familiarem opponitur, quam ob causam ulcera amplificantur, sinus faciunt et majorem adipiscuntur ambitum. Alia in structura cellulari sita ad hanc causam accedit. Post rupturam ulcerum, si existant, pus permanat cellulas; et acredine sua, arrosiones inflammationes et ex his ulcera nova vicinis in cellulis creat: eaque ratione

tione inflammatio et exulceratio totum per viscus propagantur.

In omni cellularum vicinitate innumerae sunt glandulae, quae aut conglomeratae aut conglobatae nominantur. Conglomeratarum orificia in cellularum cavitatem mucum effundunt, qui ob statum praeternaturalem acrimonia indutus multifarias molestias e. g. Phthisin pituitosam generare valet: purulenta vero acrimonia infectus et corruptus, statum ulcerosum hujus organi secundabit. Glandulae inflammatione simul affectae suppurationem obeunt et loco mucipus effundunt. In glandulas conglobatas inflammatio quoque incurrens, earum exulcerationem format. His sub conditionibus humorum corruptio existit; morbus deterior redditur et fermentatio putrida in iis augetur. In statu naturali permultae harum glandularum tam exiles pulmonibus insunt, ut visum fere fugiant: multae vero tanta magnitudine sunt, ut adspectum concedant. Glandulae inflammatione irritatae intumescendo turbant partes vicinas. Compressione cellularum et respiratio laeditur et mucus in illis stagnat, qua ex causa visciditatem adeptus glandularum orificia obli-

nit

nit et in glandulis ipsis mucii retentionem efficit.

Pressura, quam in vasa exercent glandulae, liberiores circulationem inhibent, et obstructions earumque sequelas efficiunt. Pus omnia devastans, vasculorum sanguiferorum perexiguos furculos adgreditur, edendoque eorum tunicas ita diminuit, ut sanguinis impetum non amplius ferant; sanguis vero ipse cum pure conjunctus profluat et expectoretur. Invadit etiam vasa majora, destruit tunicas, ruptura vero fere semper furentis puris furor lethali exitu finitur.

Rabiei puris vasa quoque aërifera succumbunt, quae primo ex tunica musculari et arcibus falcatis cartilagineis et ligamentosis constant, et denique in canales membranaceos transeunt. Quamvis hae partes cohaesione permagna gaudent, qua partes cartilagineae praeditae sunt, sensim tamen comeduntur et acrimoniae materiei purulentae resistere nequeunt.

§. 6.

Ex dictis patet, structurae pulmonum permultas inesse rationes, quae medelam status ulcerosi

rosi hujus visceris aut praegravent aut impossibilem reddant. Exigua cohaesio partium mollium facile a pure solvitur et corruptione ejus omnino destruitur. Glandularum exulceratio chronica est, earumque medela lento gressu procedit. Iam in regionibus, quae sola cute obteguntur, earumque intumescencia, inflammatio atque exulceratio observari potest: ubi denique operationem concedunt, tamen diurnitatem curationis experimur, etsi medicaminibus idoneis loco ipso applicatis ei obviamur. Raro quidem in conglobatis, frequentius in conglomeratis exulceratio gignitur. Ita res se habet cum glandulis sensibus obviis: in aliis vero, quod haec earum vitia occultantur, nec operationes nec externorum remediorum usus conceduntur, curatio vel difficilior redditur vel plane negatur. Eadem conditio est in vasorum et cartilaginum exulceratione. Transitu materiae purulentae in massam humorum non solum febris hectica oritur, sed etiam corruptione humorum medela vel praegravatur vel omnino sperari non potest. Igitur haec duo momenta vim morbi insanabilem jam efficiunt.

§. 7.

Pulmonum *functio* in- et expiratio est, quae dilatando et collabendo absolvuntur. Motus igitur perpetuus ad receptionem et emissionem aëris requiritur. Ulcera si in pulmonibus existunt, duabus ex rationibus, in sequentibus enarrandis, curatio gravior redditur. Ulceri sanando quies partis a) affectae opus est, omnis extensio, omnis supra modum flexio evitanda est, quia labiorum vulneris conjunctio ad ejus medelam necessaria erit. Prima et tenerrima partium consolidantium cohaesio motibus iterum dirumpitur, quo irritamento pus iterum accumulatur. Secundo omnia, quae stimulando agunt, vel ad locum affectum applicata vel ex humoribus ibi deposita caute ableganda atque amovenda sunt. Qua ex ratione in ulcere curando nostra intentio praecipua eo directa sit, ut aëri aditus non concedatur b), quia aër non solum qua stimulans agit, sed etiam puris naturam corrumpit. Igitur ulceribus inveteratis si medeamur, rarefactionem aëris ex igne

a) Benjamin *Bell* Abhandlung von den Geschwüren, u. s. w. aus dem englischen, Leipzig 1779. pag. 135.

b) Benjamin *Bell*. l. c. pag. 129.

igne supposito petimus. Verum enimvero hoc in pulmonibus locum non habet, et motus et aëris aditus propter necessitatem, qua homo vivus tenetur, cessare non possunt. Motus hic perpetuus ex primo post partum momento ad ultimum usque vitae halitum continuatur. Inprimis hoc magis detrimenti est, si ulcera in bronchis eorumque bifurcationibus et aspera arteria quiescunt, quod suppurationem pejorem provocat.

§. 8.

Ad tertiam (§. 3.) quaestionem me confero, eam nempe, num forsan ratio solutionis pessimae phthiseos in conditione ulceris querenda sit?

*Ulcer*a, quorum medela difficilis est, vel propter formam vel propter materiam internam difficilius sanantur. Forma ulceris quae sanationem impedit, vel est sinuosa, vel callosa, vel fistulosa. Quod ad ulcus sinuosum attinet, primo apertura ejus angusta erit, quae retentionem puris, et reliqua phaenomena mala efficit. Secundo non absolute angustum esse oportet, sed quaedam curvationes eum ad locum tendere debent, in quo materia quiescit: talium curvationum permultae inter

terdum in ulcere sinuoso inveniuntur. Tertio cavum ulcere sinuoso magnum opus est, quod diversum esse potest: aut naturale e. g. cavum thoracis, aut praeternaturale, quod materia ipsa formavit. Hocce ulcus facile in pulmonibus oriri potest, id quod eorum fabrica satis confirmat.

In quavis igitur solutione continui, aequae ac in ulcere, margines videmus, qui locum circumdant, in quo apertura facta est. Quos margines, si duri sint in ulcere, ulcus appellamus callosum. Haec durities saepe ab inflammatione, quae in scirrhum transit, dependet, interdum vero sponte atque aliis ex causis oritur. Ex materia purulenta quoque aut ex partibus solidis e. g. fibris muscularibus hi margines ortum trahere possunt. In pulmone quoque inflammatio et ex ea producta materia purulenta, uti etiam fibrae musculares asperae arteriae et bronchiorum, ad ulcus callosum formandum conferunt.

Ulcus fistulosum illud tum audit, quum conjunctio duarum antecedentium conditionum adest. Haec ulcerum species in partibus istis praecipue haeret, quibus permultum telae cellulosae est.

Ho.

Horum ulcerum medela operatione absolvitur. Modum agendi hic enarrare locus non est. Tales vero operationes in ulceribus pulmonalibus fieri non possunt, quia fere nullas laesiones sine vitae laesione pulmo patitur.

§. 9.

Praeterea partes cartilaginae (§. 5.) pulmonibus sunt, quae asperam arteriam et bronchos formant. Hasce partes si materia ulcerosa adgreditur, ea phthisium species, quae trachealis vocatur, gignitur. Vim ulcerum insanabilem, quae in partibus cartilagineis quiescunt, qui de rebus medicis scripserunt, satis explicarunt. Praegravatae sanationis causa in partibus ipsis posita est. Si solida a materia purulenta destructa sunt, ad eorum reproductionem necesse est, ut iis in partibus id genus lymphae adsit, quo ad puris boni generationem opus est. Partibus autem cartilagineis hoc deest: quapropter medela fere nulla adhiberi poterit. In phthisi tracheali momenta supra enarrata occurrunt, motus scilicet et aditus aëris. Quibus ex causis concurrentibus huic speciei phthifeos omnino non medebimur.

§. 10.

§. 10.

Sunt vero observationes, quae de vi infanabili status ulcerosi enarrata argumenta rescindunt. Viri et veritatis amore et diligentia excellentes, nonnulla felicitis curationis adhibitae exempla ediderunt, quibus vulnera tam ictu quam glande *) producta pulmonum substantiam intrarunt immo perforarunt. Aegroti pus sanguine mixtum ejecerunt, argumento, laesionem et suppurationem substantiae adfuisse. Tria exempla ego non nescio, quibus certamine singulari ictus substantiam pulmonum invaserant, quod non solum aër ex vulnere prodiens, sed etiam sputa sanguineo-purulenta confirmarunt. Verumtamen vulnerati in pristinum fanitatis statum redacti sunt.

Si fabrica et functio sicuti etiam forma ulceris hujus organi, culpa vis infanabilis ejus exulcerationis essent, certe nullo in casu, quo status ulcerosus pulmonum adfuit, medela adhiberi potuif-

*) *Hugo Ravazon's* Abhandlung von Schuss- und Stichwunden, u. s. w. aus der französischen Handschrift des Verfassers übersetzt. Straßburg 1767. 3 Theile.

tuisset. Ratio igitur in materia ulcus pulmonale producente quaerenda est.

§. II.

Ulcus vel simplex vel compositum aut sine materia ortum aut a materia productum est. De ulceribus simplicibus hoc loco mihi non est sermo. Dependent illa a causis externis et violentis. Diversitas *materiarum* ulcus pulmonale producentium per plures species phthiseos pulmonalis peperit. Phthisin habemus ex materia exanthematica, rheumatica, arthritica, scorbutica serophulosa, syphilitica. Ad omnis ulceris, a causa interna medelam, materiae cognitio postulatur, quam et ex morbis antecedentibus et ex signis praesentibus hauriamus. Materiem delere possumus, si medicamenta contra eam nobis sunt, et si natura ejus innotescat. Igitur quoque ulcera ex ea producta medicaminibus idoneis curari valent. Quare ergo ulcus pulmonale quavis ex materia productum, remediis non cederet?

§. 12.

Materia solummodo serophulosa si phthisin creat, et ob mancam ejus naturae cognitionem
et

et ob defectum remediorum, insanabilis dicitur. Antiscrophulosa quae nobis sunt medicamenta, in scrophulis externis et abdominalibus interdum efficacia sunt: pulmonum labem vel omnino non faciunt, imo perdunt. Vir Ill. atque Experientissimus *Selle* quidem de ea iudicat *), eam arthriticae et venereae materiae productum esse: quapropter mercurialia **) quoque prodesse. V. d. *Hecker* ***) adeo morbum scrophulosum et syphiliticum unum eundemque esse contendit. Cui quidem sententiae momentum observationes faciant!

*) *Med. Clinica* 1786. pag. 242.

**) l. c p. 244.

***) *Dissertatio qua morbum syphiliticum et scrophulosum unum eundemque esse morbum evincere conatur*, Halae 1787.

Morbi Historia.

Vir quidam triginta et sex annos natus, artis capillos concinnandi peritus, fibrae caeterum laxae, constitutionisque humidae, ad vigesimum octavum aetatis annum satis felici sanitate fruebatur. Tunc temporis ex vehementiori corporis motu, saltatione excitato, quem refrigeratio subita sequuta erat, asthma accepit. Quod perpetua eaque sonora respiratio, tussiculaque parum molesta cum excretionem materiae mucosae conjuncta comitabatur. Remedia omnia, quae ad hujus morbi debellationem ipse adhibuit, praeter molestiarum mitigationem ad radicalem asthmatis medelam nil valebant. Asthma semper idem perseverabat, neque augebatur neque minuebatur; nec anni tempestates coelique mutationes ullam illius exacerbationem efficiebant. Ceterum laudabili satis et constanti sanitate gaudebat, dummodo tempus, quod sanguinis missione constitutum erat, non negligeret; quod vero si fieret, hæmoptysi affligebatur, quam dolores pungentes in pectore praefagiebant. Sanguinis excretio levissimae tussi juncta erat et statim cessabat, dum vena incidebatur. Tempus verna-

le

le et autumnale tuffim paululum exasperabant, quae vero hausto purgante et post specierum pectoralium usum, in pristinum reducebatur statum.

Trigesimo sexto aetatis anno gonorrhoea inficiebatur virulenta, cujus remedia, quinque diebus jam praeterlapsis, tandem a me petiit. Tunc temporis jam frequens et copiosa de pene stillabat materia ex albo flavescens, et aegrotus noster sub mictione vehementissimis excruciabatur doloribus. Vitae ejus genus et appetitus deficiens, cruditatum primarum viarum suspicionem afferebant, quae purgante ex rheo et sale anglicano amovebantur. Sequenti tempore leniora diuretica et copiosa mucilaginosa potulenta commendata sunt. Vitae regimen praescriptum solummodo ratione cibi et potus aeger observabat. Quietem enim corporis, quam volebam, carebat; quia opificium quo alebatur, a prima luce ad meridiem usque perpetuum et vehementiorem corporis motum requirebat. Versus noctem unum granum opii, ad maxime dolorificas penis erectiones compescendas dedi. Quantitas materiae effluentis semper eadem persistebat, et colore depravato viridi, striis sanguineis intermixto emanabat,

bat, odorem nauseosum secum ferens. Causa hujus exacerbationis erat vehementior corporis exaestuatio per motum excitata, quem quidem evitandum frustra monebam. Paulo post, decimo quarto quidem morbi die languidus me adiit et de intumescencia glandularum inguinalium et sinistrae testis, cum ischuria querebatur; nihilominus suis negotiis vacare intermiserat. Effluxus ex urethra rarus erat et sequenti die omnino cessabat, ita ut sub glandis pressura paulum viridis materiae in conspectum prodiret. Lancinantes sub mictione dolores plane evanescebant.

Pulsus durus et inflammatio testiculi celerrime increfcebant, venaeque sectionem indicabant in pede statim instituendam. Contra bubones infractionem unguenti neapolitani commendabam. Dolores et stricturem in inflammato teste emollientis et antispasmodici cataplasmatibus ope mitigare, et tensionem ex pondere illius, applicato suspensorio avertere studebam. Ischuriae decoctis mucilaginosi et leniter resolventibus, enematisque medebar. Praecipuum felicitis medellae momentum mihi videbatur, si materiae gonorrhoeicae effluxus revocaretur. Quam ob causam
 opium

opium denuo adhibui, et quidem ea dosi, ut quovis quadrihorio grana duo acciperet. Eundem ad finem cereolos adhiberi iussi. Intra biduum omnis tumor inflammatorius testis et glandularum inguinalium evanuerat, atque ischuria fugata erat, quamvis post enarratorum medicaminum usum et super additum cataplasma emolliens in perinaeo, nullus ex urethra effluxus se ostenderet. Verebar igitur, ne ex hac subita venereorum symptomatum evanescentia, materia syphilitica in massam humorum retrogressa esset. Interea tamen copiosa eaque turbida urina mingebatur, sub qua paucas post horas crusta albido-viridis in fundo vasis se praecipitabat. Ex hoc urinae sedimento parva criseos spes affulgebat. Enimvero urina limpida evadebat, ideoque diureticorum ope hoc naturae conamen suffulcire conabar. Initio quidem haec medicamenta urinam turbidam cum hypostasi mucosa efficiebant, sed paulo post inter ipsum eorum usum iterum ex urina hoc sedimentum evanescebat. Postea lenis per universum corpus transpiratio erupit, quae vero post biduum sponte cessabat. Quo facto aegrum, decoctum ex ligno guajaci et radice graminis haurire iussi, et debilitatis ratione habita, juscula ex carne vitulina

tulina et gallinacea concessi. Aegrotus post hæc per aliquot dies bene se habens in cubiculo ambulabat, atque uterque et appetitus et somnus naturales erant, facies vero subinflata oculique splendore languido.

Die vigesimo tertio aegrotum lecto decumbentem et febre magnis cum congestionibus versus caput juncta laborantem inveniebam. Haec febris hora nona pomeridiana antecedentis diei inceperat, leviori horripilatione, per praeterlapsam noctem uno tenore prægressa. Ipse in incremento deliraverat: delirium quidem non vehemens, ille tamen parum compos mentis fuerat. Vnum hoc ex reminiscentia distabat: se valde spectra timuisse, cujus vero timoris vanitatem statu sano ratio agnoscebat. Rubor faciei, praecipue genarum, pulsus parvus et frequens per diem aestu moderato perseverabant; vespertino tempore febris exacerbans, et delirium vehementius in noctem progrediebantur: ast versus diem aestus et delirium remittebant. Febris remissionem, pulsus mollis et minus frequens cutisque humida indicabant. Aestus ut imminueretur, nitri aliquid triplici dosi salis mirabilis Glauberi in aqua hordei

dei

dei solvi et hauriri curabam, eoque ad excretionem alvi, per triginta et sex horas jam deficientem, revocandam utebar. Adsecutus, quod optaram, tanta dosi, jam dicta adhibui, quanta excretioni alvi liberiori opus erat. Hora tertia postmeridiana ante excretionem alvinam aestus insigniter descendens in vola manus sentiri poterat. Pulsus tardior erat, etsi inter octoginta et nonaginta versaretur; statum sanum sexaginta et quinque indicarunt. Lingua ante alvi excretionem sicca, albis friis obducta, post excretionem humida et pura erat. Status gastrici symptomata nunc plane deficiebant, compressio quidem in pectore aderat, quae vero in remissione permagna febris quoque cessabat; Hora nona vespertina febris exacerbatio redibat; diei sequentis hora decima antemeridiana febris adhuc praefens; facies, imprimis gena sinistra valde rubra, cutis sicca, compressio in pectore vehementior erat, ita ut respiratio impediretur. Solutionis nitri et salis mirabilis Glauberi potum neglexerat, sed aquae frigidae aliquid potaverat. Loco salis mirabilis cremorem tartari adhibebam et statim his in aqua hordei solutis ut inciperet praecepi; quo facto versus meridiem optimam remissionem sensit. Compressionem ex flatibus oriri credebam.

bam, cum vespere antecedenti aeger pomum comedisset. Ceterum ab iis in statu sano saepe excruciatuſ jam antea hanc ob cauſſam me adierat. Quo commotus infuſum florum chamomillae praefcripſi, et quum nulluſ ſequeretur effectuſ, veſperino tempore enema ex floribuſ Chamomillae applicabatur.

Diei vigefimi ſeptimi hora octava matutina febris remiſſionem videbam: initium exacerbationis horam poſt nonam veſpertinam fuerat. Cutiſ uti reliquiſ diebuſ parum humida, compreſſio vehementiſſima in pectore, mala ſiniſtra majori rubedine ſupertincta, excretio alvina naturalis erat. Statim adhibebam potionem quamdam ex extracto taraxaci, oxymelle ſimplici et ſale amoniaco, quae in aqua florum chamomillae ſolvi curaveram.

Morbum, praepriſiſ doloreſ pectoriſ creſcere, et latere dextro jacere moleſtuſ ſibi eſſe, die vigefimo nono primum conqueri incipiebat. Aucta rubedo genae ſiniſtrae, laeſae circulationiſ in pectore ſuſpicionem excitabat, quam vomica exoriente productam cenſui. Aegrotum itaque methodo antiphlogiſtica tractans, eum de-
coctum

coctum hordei cum nitro et cremore tartari cre-
brius haurire iussi, clysmatibus, pediluviiis et potio-
ne supra dicta additis. Qua methodo instituta re-
missiones febris longiores fiebant, tussicula vero
absque expectoratione accedebat.

Quod admirationem maxime excitavit, accidit
die trigesimo primo: pulsus nempe manus dextrae
a pulsu sinistrae omnino differebat; ille modice
frequens et magnus, hic contra parvus, spasma-
dicus et frequentissimus: quod quidem optime
testabatur, me de dolore comprimenti recte judi-
casse: grave scilicet existere in pulmonibus viti-
um, tristissimum exitum minans. Eodem die pur-
gans antiphlogisticum, levissimam quidem excre-
tionem alvinam, nullam vero prorsus mitigationem
efficiens, accepit. In potum ordinarium lac ca-
prinum cum decocto hordei praescripti, nitrumque
in forma pulveris adhibens, juscula carnis vituli-
nae et gallinaeae concedebam, cum morbus an-
tecedens vires nimium consumsisset, quae ad vin-
cendum hunc morbum maximopere conducebant.
Tussis quotidie crescebat, atque aegrotus ab ea in-
terdum vehementissime vexabatur. Pectoris excre-
tio quae primum mucus albus et tenuis erat, sensim

con-

consistentior evasit. Febris acutam naturam mutans, transit in lentam. Die trigesimo sexto saepe horrores et frigus tergum perreptans sentiebat. Vesicatorium statim in pectus sinistrum, locum scilicet affectum adplicabatur. Dolor praecipuus in regione costarum spuriarum a sterno ad columnam spinalem usque grassabatur: augebatur tussis, et excretio pectoris flavescebat, accedente vocis rauedine.

Die trigesimo octavo aeger fluctuationem quamdam sinistro in pectore accusabat, ita ut incipiente tussi id paullatim ascenderet, et post ejus remissionem iterum descenderet. Hoc phaenomenon a materia purulenta produci credidi, id quod excretio hodierna fatis quoque confirmabat. Expectatio vero difficulter procedebat, ad quam promovendam lichenis islandici unciam unam libris cum duabus lactis coqui et per diem abfumi jussi.

Die quadagesimo inter tussendum aeger crepitum in pectore sentiebat, quo facto excretio permagna purulenta sequebatur, quae nifu levissimo repeti poterat. Odor ejus tam purulentus erat,
ut

at valetudinarii fenestrae saepissime aperirentur, quo circumstantes foetorem ferrent. Aeger ipse os eluebat, cum saporem corrupto-purulentum pati non posset.

Motus febriles et mox febris ipsa adveniebat, quae per diem duos formabat paroxysmos. Primus eorum non diu post ciborum assumptionem tempore meridiano levi frigore incipiens, versus horam sextam aestu non graviori cessabat. Paroxysmus alter hora nona accedens, in noctem increvit et sudore finiebatur. Vesicatorium bonam et frequentem suppurationem produxit. Aeger leni et brevi quidem opprimebatur somno, parcam vero inde ductam recreationem excretio gravis nocturna cutanea tollebat. Lichene islandico semper utebatur, eo in forma pultis loco cibi vesicens. Hujus medicamenti effectus in conjunctione cum vesicatorio praeclare atque mirifice se praestitit. Expectoratio liberrima fiebat, color sicuti odor puris hebdomadam duarum spatio optime mutabatur, et aeger ita nutritus est, ut vires ejus non solum morbi aggressui aequales essent, sed potius eum superarent. Febris phthistica sudoresque colliquativi deprimebantur et
tuf-

tussis diminutionem cepit. Aeger tandem adeo reconvalescebat, ut septima hebdomade coelo sereno valetudinarium relinquens, amicos adiret.

Reconvalescentem quotidie adire, superfluum esse credebam; caeterum etiam medicamentis non carebat: quapropter per duos fere dies ejus visitationem negligere non dubitabam. Tertio mane uxor ejus ad eum me revocabat.

Facies ejus intumescens, diversis locis maculis rubris conspersa, pulsus frequens et calor auctus erat. Causa hosce effectus producens facta indagazione diligentissima, reperiri non poterat: aegrum pridie sero vespere domum rediisse, et chirurgum ante tres dies vesicatorium ultimo curasse, solum audiebam. Respiratio liberrima, tussis parca, excretio pectoris subflava erat. Re tam incerta, motus et effectus naturae in insidiis observare equidem studebam, et in medicamentorum usu aegrotus pergebat. Maculae die secundo elatae, efflorescentias cutaneas, rubras, laridas rotundas, trium aut quatuor linearum diametrum habentes, formabant; plurimae earum in osse frontis, nonnullae in genis et duae permagnae suturae coronali

nali infedebant. Nullum erat dubium, quin hae efflorescentiae essent syphiliticae, cujus materiae natura mercurii usum desiderabat: morbus autem pectoris hujus medicamenti contraindicans erat. Phthisis vero jamjam statum decrementi petens, me ab usu mercurii non plane deterrebat; praeterea cogitabam, efflorescentias syphiliticas symptoma urgens non esse, ita ut mercurii permultum mox adhiberetur. Huc accedebat opinio: forsan phthisin a materia venerea aut productam aut exacerbata fuisse. Quem ad finem pillulas Kircklandi *) maxime idoneas eligebam, quarum vespertino tempore duas et matutino unam deglutiebat. Lichen islandicus et lac caprinum, huic medicamento interponebantur. Tertio die testiculus sinister et glandulae inguinales iterum intumescabant, efflorescentiae vero desquamabant. Cataplasmatibus ad emolliendum testiculum et infrictione unguenti neapolitani ad bubones solvendo utebar. Sine signis diu praesagientibus aeger salivationem petebat, cum dimidiam pillularum partem nondum consumsisset, et unguenti circiter drachmam dimidiam infricuisset.

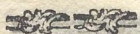
Meum

*) v. *The London medical Journal* for 1786. Vol. 7. pag. 1.

Meum quidem erat consilium, tantam mercurii copiam cum humoribus conjungere, quanta ad signa salivationem praesagientia producenda requireretur. Vitium pectoris ipsum, salivationem impediendam esse, suadebat. Aegroti vero natura tam subito in eam inclinabat, ut primo die et nocte libram unam salivando ejiceret. His adeo celeriter succedentibus reliquae morbi primarii molestiae diminuebantur: quare ejus mitigationem nequaquam curabam. Salivatione ad quintum diem protracta omnes pectoris molestiae evanescebant: tussis desinebat, et excretio pectoris purulenta in mucosam versa, die octavo consuetae excretionis naturam adipiscitur. Aeger quovis in latere et optime respirans somnum capiebat. Sputi quantitas in medio salivationis per diem et noctem librae tres erant; sensum vero diminuebatur, ejusque tandem finis reconvalescentiam effecit. Respiratio ejus libera, quae ante octo annos fuerat, evadit. Salivatio per tres hebdomades durabat, duratio vero primi et secundi morbi undecim hebdomades complectebatur. Lichene islandico per exiguum tempus usus est, viresque ad sanitatem redactae sunt, et nunc optima valetudine fruitur.

Magni

Magni momenti gravem hunc casum habeo, qui tam aegrotis quam mihi felicem eventum attulit. Phthysicos causa ambigua esse videbatur: etenim vel per resolutiva, morbo syphilitico nimia quantitate adhibita, obstructio jam dudum in pectore latens resolutionem et suppurationem petiit, aut materia venerea per metastasin eam produxit. Omnis si morbi historiam perpendimus, in ancipitem jactabimur opinionem. Cessante effluxu virulento ex hasta virili, nil aliud evacuationem materiae morbificae testabatur, nisi copiosae urinae turbidae excretio et crusta in fundo vasis se formans, sicuti etiam transpiratio duos per dies durans. Non paulo post febris acuta, cum doloribus pectoris comprimentibus orta est, deinde tussicula, atque postea excretio ab initio mucosa purulenta: in fine vero pus optimum expectorabatur. Hucusque nullum materiae syphiliticae vestigium reperiri potuerat. Sanato vero vesicatorio efflorescentiae cutaneae testabantur, hujus materiae reliquias adhuc in massa humorum haesisse. Cum itaque omnes molestiae absque restituta gonorrhoea evanescerent et aegrotus de doloribus pectoris conqueretur, mox suspicatus sum, metastasin materiae syphiliticae ad pulmones

C

ejus

ejus, ob eorum debilitatem factam esse: an erraverim, decidat morbi exitus. Phthisin ad praescriptum Hoffmanni tractavi, vesitorium autem et mercurius corpori adhuc inhaerens, efficacissime meum sustentarunt conamen. Naturae hoc ulcere artificiali ad materiam nocivam evacuandam via patebat, qua denegata in itinere progrediens efflorescentias in osse frontis et locis vicinis formabat. Quas revera syphiliticas fuisse et locus et species uti etiam fuga earum post mercurii usum indicabant. Activa natura tanta benignitate praedita erat, ut hanc materiam in testiculum et glandulas inguinales transponeret. Tandem in salivationem ita subito flecebatur, ut morbus ille gravis tolleretur. Salivatio quidem in corpore, nullis morbis pectoris antecedentibus afflicto, propter congestionem permagnam versus pulmones phthisin pituitosam generare valet: hoc vero in casu derivationem materiae nocivae et medelam radicalem efficiebat.

Rem quidem non novam enarravi, materiam scilicet veneream morbos pectoris producere posse. Viri Cl. et Ill. *Hoffmann* *), *Job. Steph. Hausmann*

*) *Medic. rat. system, Tom. IV. P. V. p. 180.*

mann **), *J. F. Schwarze* ***) et alii de eo locuti sunt. Tamen non inutile esse duxi, huncce casum elaborare et rei publicae eruditorum tradere, quem, benevolo atque indulgenti animo fuscipiat, velim.

***) Diff. de morbis venericis larvatis. Göttingæ 1778.
p. 36.

****) Diff. Observationes quasdam medicas continens.
Göttingæ 1787. p. 20.

... et alibi ...
... non ...
... et ...
... et ...

...
...
...
...

W 8
PICA

11
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
CONTINENS

QVADAM QVAESTIONES

CIRCA

PHTHISIN PVLMONA-
LEM VLCEROSAM, AD-
CINCTA QVADAM HVJVS
MORBI HISTORIA.

QVAM

AVCTORITATE ET CONSENSV

GRATIOSI ORDINIS MEDICORVM

PRO

GRADV DOCTORIS MEDICINAE

SOLEMNITER CONSEQVENDO

DIE XXXI. MAJI MDCCLXXXVIII.

PVBLICE DEFENDET

A V C T O R,

PETER FRIEDERICH ROSERVS

STETTINO - POMMERANVS.

H A L A E,

T Y P I S F R A N C K I A N I S.

xrite

colorchecker CLASSIC

mm